

Evropsky významná lokalita Labské údolí

- **Název a kód lokality:** Labské údolí CZ0424111
- **Organizace zodpovědná za management lokality:** Správa CHKO Labské pískovce
- **Lokalizace:** Ústecký kraj
- **Přehled katastrálních území:** Arnoltice, Děčín, Dolní Žleb, Hřensko, Janov u Hřenska, Labská Stráň, Loubí u Děčína, Ludvíkovice, Maxičky, Podmokly, Prostřední Žleb, Růžová.
- **Geografické souřadnice centra lokality:**

Zeměpisná šířka: 50 50 41

Zeměpisná délka: 14 12 55

- **Rozloha lokality:** 1372,389 ha
- **Nadmořská výška lokality:** minimum 115 m - maximum okolo 447 m
- **Biogeografický region:** kontinentální
- **Kategorie zvláště chráněného území - rozsah překryvu s lokalitou:** CHKO Labské pískovce, na části bude vyhlášena Národní přírodní rezervace Kaňon Labe o rozloze 554,04 ha (což je 40,37 % z plochy EVL).

Poloha

Navržená lokalita se nachází mezi Děčínem a státní hranicí se Spolkovou republikou Německo. Území je vymezeno morfologicky, hranici potenciálního území budou tvořit skalnaté hrany kaňonu, případně hranice zachovalých (přírodě blízkých) lesních porostů za sklanými hranami. Geologickou stavbu labského údolí tvoří druhohorní sedimenty, které neustále modeluje řeka Labe. Nadmořská výška se pohybuje od 115 m (Hřensko nejnižší bod v ČR) a skalní věže a ostrohy dosahují výšky okolo 447 m (Čertův hřbet). Katastrálně zaujímají největší podíl obce Děčín a Hřensko. Celé území spadá do Ústeckého kraje.

Ekotop

Obecná charakteristika: Labe, především v úseku Děčín - Hřensko, je v současné době posledním relativně přirozeným zbytkem velkého toku na území ČR. Řeka si zde zachovala původní směr toku a vytvořila jedinečné údolí patřící mezi evropské rarity.

Geologie a geomorfologie

Údolí Labe, jak je vymezeno, představuje hluboký zářez do pískovců Děčínské vrchoviny. Svou hloubkou, dosahující místy až 300 m (v pískovcové tabuli), přesahuje všechna ostatní údolí v České vysočině a reprezentuje tak tvar, vynikající mimořádnou rozměrovou jedinečností.

Na území Děčína vstupuje Labe do morfologicky jedinečné Děčínské vrchoviny, kterou pak přetíná hlubokým a místy i výškově asymetrickým erozním zářezem. V úseku od Děčína po Hřensko je krajinný ráz rozhodujícím způsobem určován křídovými sedimenty, zastoupenými ve stratigrafickém

sledu cenomanem až středním turonem. Svrchní turon je zde znám pouze jako relik. Intenzivní pliocenní a kvarterní zařezávání Labe vyvolalo silnou destrukci reliéfu pískovcové hrástě. V území se tak zformovala tektonicky a litologicky podmíněná sedimentární stupňovina vyznačující se rozsáhlými strukturními plošinami, stolovými horami, kaňonovitým údolím Labe a dalšími charakteristickými tvary selektivní modelace kvádrových pískovců.

Biota

Charakter bioty je určován velmi odlišnými geologickými, geomorfologickými, klimatickými i trofickými podmínkami velkého vodního toku, hluboce zařezaného do okolního terénu.

Kaňon Labe v Labských pískovcích představuje výjimečnou ukázkou unikátní kombinace říčního a pískovcového fenoménu, který se odráží v druhové rozmanitosti rostlinné i živočišné. Na průřezu kaňonem Labe lze sledovat pozoruhodný sled lesních společenstev od borových doubrav (*Vaccinio vitis-idaeae-Quercetum*) na plošinách, přes reliktní boreokontinentální bory (*Dicrano-Pinetum*) na hranách skalních stěn, dále přes acidofilní bikové bučiny svazu *Luzulo-Fagion*, které představují nejrozsáhlejší biotop vymezeného území v oblasti Labských pískovců, až po suťové lesy dubohabrového stupně (*Aceri-Carpinetum*) a fragmenty měkkých nížinných luhů svazu *Salicion albae* s topolem černým (*Populus nigra*). V případě bučin se jedná o nejnižší položený výskyt v ČR. Vliv reliéfu na vegetaci je patrný i v podélném směru, kde se vlivem různých expozičních podmínek záhyby toku Labe střídají submontánní bučiny s porosty suchých acidofilních doubrav (*Luzulo albidae-Quercetum petraeae*).

Řeka Labe se v Labských pískovcích zařezává až na úroveň krystalinického podloží, které podmiňuje výskyt květnatých bučin asociace *Festuco altissimae-Fagetum* s kostřavou lesní (*Festuca altissima*) a acidofilních (avšak v porovnání s bučinami asociace *Luzulo-Fagetum* na pískovcích přece jen bohatších) bučin asociace *Calamagrostio-arundinaceae-Fagetum*.

Na kontaktu vrstev krystalinika a pískovců se místy zachovaly zcela maloplošně fragmenty jasanovo-olšového luhu asociace *Carici remotae-Fraxinetum* s výskytem přesličky největší (*Equisetum telmateia*).

Kvalita

Rekapitulace přírodovědných průzkumů především v úseku Labe mezi Střekovem a státní hranicí ČR/SRN potvrzuje velkou druhovou pestrost všech forem organismů.

Z prioritních naturových druhů (podle II. směrnice č. 92/43/EHS) se na území přírodního komplexu setkáváme: z rostlin to jsou žabníček vzplývavý (*Luronium natans*), vláskatec tajemný (*Trichomanes speciosum*) z živočišných druhů pak vydra (*Lutra lutra*) a bobr (*Castor fiber*). Pro druhy *Luronium natans*, *Lutra lutra* a *Castor fiber* byly v dotčeném území navrženy druhové lokality pSCI, což také podtrhuje význam celého území.

Odborné průzkumy také v údolí Labe prokázaly výskyt řady druhů rostlin a živočichů, které byly již pokládány v České republice za vyhynulé. Jejich výskyt je vázán především na štěrkopískové náplavy. Řeka je také jediným možným životním prostředím pro vodní živočichy vázané na proudící vodu. Jakoukoli změnou průtokových podmínek dojde k ochuzení fauny ryb a měkkýšů a k vymizení některých druhů, což odporuje mezinárodním úmluvám, ke kterým Česká republika přistoupila. Význam navrženého území však nespočívá pouze ve výskytu řady ohrožených a zvláště chráněných organismů. Důležitá je především existence celého komplexu charakteristických biotopů pro údolí Labe.

Velice kvalitní a cenné, z hlediska zachovalosti a reprezentativnosti, jsou především biotopy lesních společenstev na prudkých a těžko přístupných svazích kaňonu Labe v oblasti Labských pískovců. Jsou to acidofilní bikové bučiny (*Luzulo-Fagion*) a boreokontinentální bory (*Dicrano-Pinion*), které v tomto ohledu vynikají.

Velmi cenné jsou také fragmenty měkkých nížinných lužních porostů svazu *Salicion albae* s výskytem topolu černého (*Populus nigra*).

Za fenomén toku Labe v úseku Ústí nad Labem - Hřensko jsou považovány štěrkové a hlinité náplavy na nichž lze nalézt řadu ohrožených druhů mechorostů a cévnatých rostlin. Mezi vzácné taxony mechorostů na těchto stanovištích řadíme např.: *Riccia cavernosa*, *Aphanorhegma patens*, *Dicranella schreberiana*, *Physcomitrium eurystomum*, *P. sphaericum*, *Pseudephemerum nitidum*. Z významných a kriticky ohrožených druhů cévnatých rostlin v těchto biotopech nacházíme např: bahničku vejčitou (*Eleocharis ovalis*), blatěnku vodní (*Limosella aquatica*), blešník obecný (*Pulicaria vulgaris*), kalužník šruchový (*Peplis portula*), pažitku pobřežní pravou (*Allium schoenoprasum* ssp. *schoenoprasum*) a především zvláště chráněnou potočnici lékařskou (*Nasturtium officinale*) a kriticky ohrožený drobnokvět pobřežní (*Corrigiola littoralis*).

Údolí Labe je rovněž evropsky významnou migrační cestou, kterou vstupuje do republiky a dále do vnitrozemí řada rostlinných i živočišných druhů; pohyb samozřejmě nastává i opačným směrem a umožňuje šíření bioty z české kotliny na sever.

Závěrem lze dodat, že geomorfologické utváření a jednotlivé složky ekosystému údolí Labe společně vytvářejí unikátní krajinný prvek s jedinečnými sceneriemi.

Tyto přibližně nastíněné skutečnosti jsou důvodem proč Český ramsarský výbor a široká odborná veřejnost konstatují, že realizace vodních děl na Labi (v jakékoli variantě) by měla zásadní dopad na druhovou a ekosystémovou diverzitu celého území.

V území je zahrnuta jedna ze dvou lokalit druhu *Lurionium natans* v ČR. Lokalita je velmi malá, cca 3x5 m, populace je ale velmi vitální.

České "dolní" Labe představuje jediný autochtonní výskyt bobra evropského v ČR. Pro lososa obecného je lokalita významná především jako místo tahu.

- 349 zobrazení

Source URL: <https://www.npcs.cz/evropsky-vyznamna-lokalita-labske-udoli>